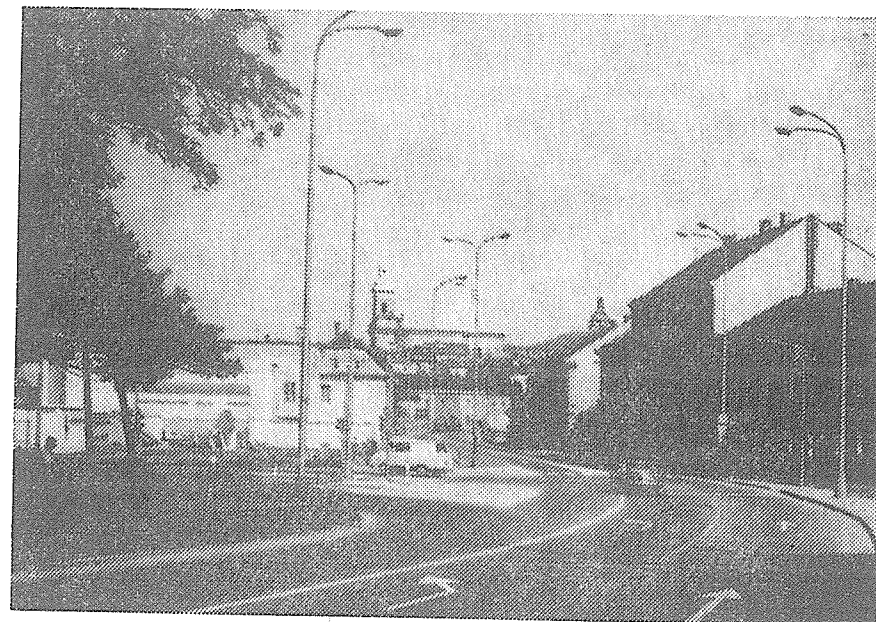

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Hranický motiv

ROČNÍK XXIV.

ČERVENEC - SRPEN 1982

MĚSTNV V PŘÍPRAVĚ NA PLNĚNÍ NÁROČNÝCH ÚKOLŮ PO 6. PLENÁRNÍM ZASEDÁNÍ ÚV KSČ.

Mezi závažné úkoly vytyčené XVI. sjezdem KSČ patří také další zkvalitnění činnosti a rozšíření pravomocí orgánů lidové moci — NV v obvodech jejich působnosti.

To v plném rozsahu zdůraznilo také 6. plenární zasedání ÚV KSČ. Městský národní výbor jako odpovědný orgán za komplexní rozvoj města a jeho místních částí je si plně vědom závažnosti usnesení 6. PZ ÚV KSČ, zejména pokud se týká rozšíření politické pravomoci a odpovědnosti, neboť se to bezprostředně dotýká nejen všech jeho orgánů, ale každého poslance, funkcionáře občanského výboru, aktivisty a pracovníka městského národního výboru.

Závažným úkolem bude zejména dále rozšiřovat občanů a jejich aktivní podíl na správě a životě města. I když na posledním plenárním zasedání MěstNV v souvislosti s hodnocením volebního programu NF byla kladně hodnocena na dosažených výsledcích účast občanů, je aktuální tuto dále zvyšovat. Bude proto využíváno všech dosud osvědčených forem masově politické práce, zejména však osobního kontaktu poslanců, funkcionářů občanských výborů a dalšího aktivu domovních komisí a domovních důvěrníků s občany, důsledně se bude reagovat na jejich připomínky, podněty, ale i na kritické hlasy k problémům a těžkostem, se kterými se v životě města setkávají. Pružný a kvalifikovaný způsob vyřizování těchto připomínek a záležitostí občanů, se kterými se na městský národní výbor obracejí, zvýší jejich zájem, a tím také občanskou aktivitu na správě a rozvoji města a jeho místních částí.

V dalším období bude také dále zvýšen důraz na zvýšení úlohy a postavení vclených orgánů městského národního výboru, zejména plenárních zasedání. Do obsahové přípravy plén budou v daleko větší míře zapojeny odvětvové komise a jejich prostřednictvím i poslanci městského národního výboru. S potřebným časovým předstihem se budou poslanci seznamovat s připravovanou problematikou plenárních zasedání, včetně návrhů na řešení a bude jejich úkolem konzultovat obsahovou stránku v kolektivech občanských výborů, na besedách s voliči a získávat tak jejich připomínky a poznatky k otázkám, které budou následně předmětem jednání plenárních zasedání MěstNV. Tím také budou poslanci bezprostředně aktivními účastníky nejen v diskusi, ale i při uskutečňování přijatých usnesení PZ MěstNV.

Městský národní výbor je si také dobře vědom, že tak jako ve výrobní sféře je také aktuální v plném rozsahu efektivnost a hospodárnost při zabezpečování chodu a provozu státní správy a zařízení i při řešení všech jmenovitých úkolů zvelebení a rozvoje životního prostředí, zahrnutých ve volebním programu NF. V tomto směru budou dále zpřísněna úsporná opatření, důsledně budou respektovány závazné limity prováděcího plánu a rozpočtu. Hospodárně a účelně bude využíváno finančních a materiálových zdrojů, včetně konkrétní účasti a pomoci místních podniků a organizací, ke které se formou písemných dohod a prostřednictvím socialistických závazků zavázaly a zejména pak občanské aktivity promítnuté rovněž v uzavřených závazcích kolektivů a jednotlivců na budování, modernizaci i údržbě občanské vybavenosti a zvelebení životního prostředí vůbec. Důsledně bude prováděno hodnocení plnění uzavřených socialistických úmluv a závazků na plenárních zasedáních MěstNV a plně bude využito i jiných forem veřejné kontroly jejich plnění pro dosažení vyšší účinnosti socialistické soutěže ve prospěch rozvoje města a jeho místních částí.

Splnit všechny další závažné a náročné úkoly 6. plenárního zasedání ÚV KSČ v životě a podmínkách města, zejména v dalším prohloubení lidové moci, v rozvoji socialistické demokracie, ve zkvalitnění státní správy, v ochraně zákonných práv občanů a ve všech dalších oblastech činnosti městského národního výboru si také nezbytně vyžádá dále zlepšovat styl a metody řídicí a výchovné práce, racionalizovat vztahy, formy a přístupy k jejich postupnému splnění. Zejména však dát větší prostor a čas jednání a styku s občany při řešení jejich potřeb a těžkostí s vědomím, že smyslem a výsledkem společné práce je soustavně vytvářet příznivé podmínky pro jejich spokojený život. AL

VÝZNAMNÝ AKTIV MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU V HRANICÍCH

Domovní komise a domovní důvěrníci jsou po občanských výborech druhým významným aktivem městského národního výboru.

Ve II. čtvrtletí skončily volby tohoto aktivu pro nové funkční období. Celkem proběhlo 185 domovních schůzí, kterých se zúčastnilo 1924 občanů a 203 funkcionářů občanských výborů a poslanců MěstNV. Bylo zvoleno 36 domovních komisí a 149 domovních důvěrníků, z toho bylo 38 proc. občanů do těchto funkcí zvoleno poprvé.

Kladem domovních schůzí bylo, že plných 42 proc. přítomných občanů se aktivně zapojilo do diskuse, zejména k otázkám údržby a oprav bytového fondu a ke zvelebení životního prostředí. Všechny připomínky a náměty byly zaevidovány a nezodpovězené jsou předmětem řešení a o jejich způsobu jsou občané informováni prostřednictvím občanských výborů MěstNV.

Funkcionáři domovních komisí a domovní důvěrníci byli také současně seznámeni s hlavními směry činnosti jak na úseku masové politické práce, tak směrem ke zvyšování kulturnosti bydlení a zvelebení životního prostředí s cílem získávat občany pro veřejně prospěšnou činnost, a tím na plnění úkolů, vytyčených volebním programem NF.

Pro úspěšnou práci tohoto významného aktivu, který má v obvodu své působnosti prakticky denní styk s občany, bude organizován pravidelný kontakt odvětvového orgánu městského národního výboru, zejména pak součinnost s občanskými výbory, a bude věcně reagováno na připomínky a náměty, se kterými se domovní komise a domovní důvěrníci při výkonu své funkce setkají. AL

SOUTĚŽ MĚST V PLNĚNÍ ODZNAKU ZDATNOSTI

Jak byli čtenáři Kulturního zpravodaje města Hranic informováni v dubnovém čísle, připojily se Hranice k vyhlášené soutěži měst Sm kraje v plnění Odznaku zdatnosti.

Koordináční aktiv, který byl ustaven při Komisi mládeže a tělovýchovy MěstNV Hranice pravidelně sleduje plnění OZ, jak na školách, tak i mezi občany našeho města. Pokud se týká škol a učňovských zařízení, zde je situace v plnění dobrá a zásluhou učitelů a vychovatelů plní podmínky OZ maximální počty žáků, studentů a učňů. Poněkud složitější je situace v plnění OZ dospělých. I když bylo při TJ Sigma Hranice — odd. atletiky ustaveno středisko plnění OZ, které

je každé 2. a 4. pondělí v měsíci od května do září připraveno zajistit plnění podmínek i poskytnout podrobnější informace o OZ nejsou výsledky s ohledem na počet obyvatel města uspokojivé.

Proto aktivisté střediska plnění OZ přivítali iniciativu pracovníků aparátu MěstNV Hranice, jako první organizace ve městě, která využila nabízené možnosti, a pracovníci kolektivně přišli plnit OZ. V čele s předsedou MěstNV s. Honsem a tajemníkem s. Šimkem plnili OZ vedoucí odborů a další pracovníci aparátu. Aktivisté střediska připravili a zorganizovali možnost plnění všech disciplín, které v OZ jsou obsaženy pro jednotlivé kategorie, a i když ne všichni splnili podmínky OZ hned napoprvé, věříme, že vytrvají a pravidelnou přípravou si slabší disciplíny zlepší a podmínky OZ splní.

K 30. 6. 1982 provedla TJ Sigma Hranice jako hodnotitel za naše město průběžné hodnocení do soutěže měst Sm kraje. V příštím čísle čtenáře seznámíme s výsledky tohoto průběžného hodnocení i s nejlepšími jednotlivci v každé kategorii OZ.

Oldřich Lukeš,
předseda KMTV MěstNV Hranice

NÁVŠTĚVA MAĎARSKÉHO PĚVECKÉHO SBORU

Vytvořit v našem městě velký dětský pěvecký sbor, který by sdružoval žáky všech základních škol, se nám zdálo ještě před rokem téměř nemožné. Dnes však s uspokojením můžeme bilancovat: Hranický dětský pěvecký sbor pracuje od října 1981 v počtu 170 dětí — žáků 1.—9. tříd základních škol v Hranicích, jeho sbormistři jsou s. Jiří Klimeš z Olomouce a s. Světlá Ludmílová, učitelka III. ZDS v Hranicích. Při sboru vzniklo Sdružení rodičů a přátel a zřizovatelem sboru je Jednotný klub pracujících.

Sbor se veřejnosti poprvé představil na koncertě dne 17. prosince 1981 v sále JKP a po něm následovala řada akcí: účast v okresním kole soutěže pěveckých sborů „Přísň přátelství“ v Přerově, vystoupení na koncertě dětských sborů v Olomouci, vystoupení na slavnostním kulturním večeru k X. všeoborovému sjezdu. Hranický dětský sbor uskutečnil třídní zájezd do Hradce Králové a byl hostem tamějšího dětského sboru. Ale o tom všem jsme již na stránkách tohoto Zpravodaje již psali.

Dnes chceme čtenáře seznámit s tím, že Hranický dětský sbor navazuje přátelské styky s dalšími sbory v naší republice. Zatím se seznámil s Olomouckým dětským sborem a královéhradeckým sborem. A prostřednictvím královéhradeckého sboru pozval na návštěvu do Hranic pěvecký sbor základní školy z maďarského města Komló. Návštěva se uskutečnila ve dnech 12., 13. a 14. května t.r. a můžeme říci, že to byla akce mimořádně úspěšná. Na její přípravě a realizaci se podíleli rodiče dětí HDS, výbor Sdružení a přátel sboru, pracovníci JKP a vedení sboru. Dne 12. května večer přijelo do Hranic 62 maďarských dětí — žáků 5.—9. tříd základní školy v Komló s dvanáctičlenným doprovodem dospělých. Maďarské děti byly ubytovány v rodinách členů HDS a i když konverzace byla značně obtížná až nemožná, přece jen si děti rozuměly a byla navázána četná přátelství. Rodiče našich dětí se k úkolu hostitele postavili odpovědně a ochotně a za to jim patří dík.

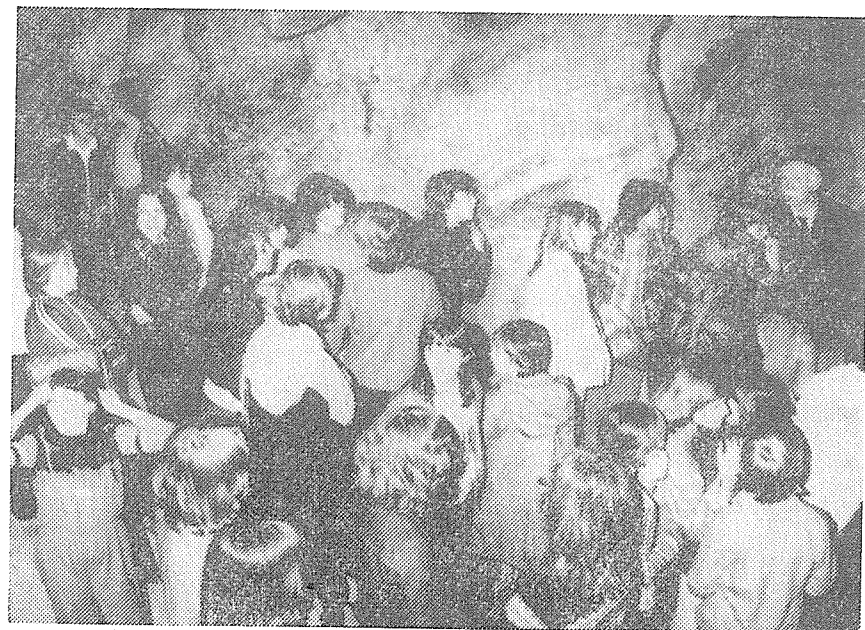
Ve čtvrtek 13. května se konal v sále JKP koncert, který měl název „Děti dětem“ a byl věnován 37. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou. Koncert vyzněl jako přátelské setkání našich a maďarských dětí. Publikum tvořili žáci hranických ZDS a na jevišti se vystřídaly oba pěvecké sbory, náš

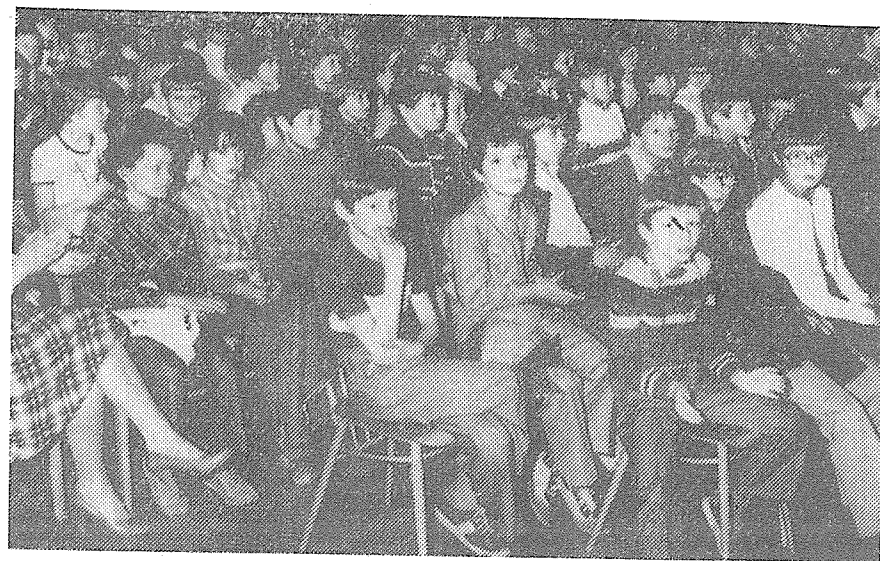
Pěvecký sbor základní školy v Komló (MLR) na koncert v JKP Hranice
13. května 1982

Fotografie Vlastimila Helcla

Členové maďarského sboru při prohlídce zbrašovských aragonitových jeskyní.

Publikum koncertu „Děti dětem“ tvořili žáci hranických ZDŠ.

a maďarský. V prvním dvacetiminutovém bloku účinkoval Hranický dětský sbor za řízení Světlý Ludmilové a klavírního doprovodu Jiřího Klimeše. Potom se představil náš host, pěvecký sbor základní školy v Komló. Svůj program uvedl nejdříve vystoupením dívčí skupiny, která zazpívala ukázky maďarské lidové písně. V podání velkého sboru pak zazněly skladby současných maďarských autorů a mezi nimi i jeden sbor našeho skladatele v českém jazyce. Vystoupení obou sborů přijaly děti v sále s nadšením a z jejich spontánního potlesku bylo patrné, že se jim sborový zpěv líbí.

Téhož dne se uskutečnil pro maďarské hosty výlet na Helštýn a do lázní Teplíc nad Bečvou, dospělí členové zájezdu absolvovali také exkurzi do Sigmy k.p. Večer se konalo přátelské posezení, kterého se zúčastnili všichni dospělí v čele s ředitelkou základní školy a sbormistryní Szabó Szabolosné, dále pedagogičtí pracovníci školy a zástupci stranických a státních orgánů v Komló. Za hranický sbor se zúčastnili členové výboru SRP — s. Josef Král. Soňa Damková, Miroslav Sába, Bronislav Ludmila, oba sbormistři, pracovníci JKP s ředitelem s. Vítězslavem Šprenclem a náš host z Hradce Králové, vedoucí a sbormistr tamějšího sboru PhDr. Jiří Skopal. Pomocí ruštiny, němčiny a prostřednictvím tlumočnicků si zástupci obou sborů vyměnily své zkušenosti z oblasti sborového zpěvu a umělecko-výchovné práce s dětmi.

Srdečná a přátelská atmosféra, která provázela pobyt našich maďarských přátel v Hranicích, byla důkazem toho, že byly navázány umělecké i přátelské styky, které se v budoucnu budou dále rozvíjet.

NÉMETH LAJOSNÉ

E. HORÁKOVÁ

KURSY JKP PRO ŠKOLNÍ ROK 1982—83

HUDEBNÍ KURSY — jsou určeny mládeži od 7 do 15 let. Vyučujeme pouze hře na klavír. Vyučování dvakrát v týdnu od září 1982 do června 1983.
Lektor: Hynek Vojanec

JAZYKOVÉ KURSY — angličtina

vyučujeme v odděleních pro začátečníky i pro pokročilé, vyučování jedenkrát týdně od října 1982 do června 1983.

Lektorka: Jiřina Kučírková

němčina

vyučujeme v odděleních pro začátečníky jedenkrát v týdnu od října 1982 do června 1983.

Lektor: PhDr. Alois Hanzlíček

KURSY ŠITÍ — jde o kurzy krátkodobé, kurs obsahuje 10 lekcí, vyučování jedenkrát v týdnu v kursech pro začátečníky i pokročilé.

Lektorky: Marcela Červinková, Naďa Trávníková

KURSY SPOLEČENSKÉHO TANCE A CHOVÁNÍ — kurzy krátkodobé, každý kurs obsahuje 12 lekcí, vyučování jedenkrát v týdnu.

Lektoři: Venuše Chvatíková, Karel Chvatík, Eva Koplíková, Karel Ševčík.

PLÁN ABONENTNÍCH KONCERTŮ

Kruhu přátel hudby na sezónu 1982—83

26. srpen	PRAŽÁKOVO KVARTETO
září	HOUSLOVÝ RECITÁL VÁCLAVA SNÍTILA
říjen	Dechové kvinteto AKADEMIA a beseda s Iljou Hurníkem
9. listopad	HAVLÁKOVO KVARTETO
prosinec	KOMORNÍ SOUBOR BAROKNÍ HUDBY s cembalem
3. únor	KOMORNÍ ORCHESTR LEOŠE JANÁČKA se sólistou Bohuslavem Matouškem
březen	NOVÝ KOMORNÍ ORCHESTR beseda s Josefem Kalachem
duben	KAREL HRUBIŠ — elektrofonické varhany
květen	OLOMOUCKÉ DECHOVÉ TRIO
červen	PIMPINONE baletní opera Georga Philipa Telemanna za doprovodu Ostravského kvarteta

Kruh přátel hudby mohou rozšířit další zájemci, kteří se již nyní mohou přihlásit v kanceláři JKP (tel. 2160). Členský poplatek na jeden rok činí 10 Kčs, cena abonentní legitimace pro nastávající koncertní cyklus 100 Kčs. Studující mládež a důchodci mají 50procentní slevu. Podrobnější informace v kanceláři JKP!

KRUH PŘÁTEL HUDBY INFORMUJE

První koncert nového abonentního cyklu KPH se uskuteční již 26. srpna 1982. Bude se konat v rámci minifestivalu z tvorby Vítězslava Nováka a našim posluchačům se na něm představí PRAŽÁKOVO KVARTETO s následujícím programem:

Fr. X. Richter · Divertimento C — dur op. č. 1
Bedřich Smetana · II. smyčcový kvartet d — moll
Vítězslav Novák · II. smyčcový kvartet D — dur op. 35

Soubor PRAŽÁKOVO KVARTETO vznikl na pražské konzervatoři ze studentů posledních ročníků. Hned v následujícím roce uskutečnil několik koncertů ve Finsku. V roce 1974 vyhrálo kvarteto komorní soutěž pražské konzervatoře k Roku české hudby. V témže roce získalo svými úspěchy právo zúčastnit se Pražského jara. Z pověření ministerstva kultury ČSR zúčastnil se soubor mezinárodní soutěže smyčcových kvartet ve francouzském Evianu, kde získal absolutní vítězství a zvláštní cenu francouzského rozhlasu. V témže roce soubor zvítězil v Kroměříži a získal cenu Českého hudebního fondu. Kvarteto pravidelně natáčí pro Čs. rozhlas, Radio France, rozhlas NDR a NSR.

ZIVOTNÍ JUBILEA OBČANŮ NAŠEHO MĚSTA V ČERVENCI A SRPNU

75 let

Anna Hradilová, Hranice, Jiráskova 2	1. 7. 1907
Anna Klvaňová, Hranice, Palackého 1182	3. 7. 1907
Anna Dittlová, Hranice, Havlíčkova 1041	7. 7. 1907
Miloslav Jakubka, Hranice, Jurikova 25	9. 7. 1907
Františka Oravová, Teplice n. Bečvou 62	10. 7. 1907
Josef Koláček, Slavíč 74	11. 7. 1907
Marie Steckerová, Hranice, Potštátská 657	17. 7. 1907
Anna Štěpánová, Drahotuše, Nábřeží 339	18. 7. 1907
Anna Doskočilová, Velká 26	23. 7. 1907
Anděla Roháčová, Hranice, Trávnícká 13	2. 8. 1907
Eva Šindlerová, Drahotuše, Záchlupčí 172	3. 8. 1907
Roman Kavka, Teplice n. Bečvou 55	6. 8. 1907
Vladimír Svoboda, Hranice, Alešova 10	11. 8. 1907
Marie Trousilová, Hranice, Pod Křivým 444	13. 8. 1907
Karel Helsnero, Hranice, 28. října 125	13. 8. 1907
František Ohlídál, Hranice, Fučíkova 555	14. 8. 1907
Anna Sedláková, Velká 40	20. 8. 1907
František Menkal, Hranice, Struhlovsko 1401	24. 8. 1907
Josef Závěšický, Hranice, Jungmanova 28	25. 8. 1907
Františka Skopalová, Hranice, Jaselská 1216	25. 8. 1907
Cyril Vala, Hranice, Trávnícká 1178	30. 8. 1907

80 let

Bedřich Velecký, Hranice, Struhlovsko 1721	4. 7. 1902
Josef Čepl, Hranice, Sovětské armády 40	6. 7. 1902
František Bouček, Hranice, kpt. Jaroše 1377	9. 7. 1902
Anna Štalmachová, Hranice, Fierlingerova 1261	10. 7. 1902
Helena Kopková, Hranice, Vrchlického 897	2. 8. 1902
Marie Horáková, Hranice, Sovětské ar. 1341	3. 8. 1902

85 let

František Kotala, Hranice, Tesaříkova 536	7. 7. 1897
Marie Klimecká, Hranice, Hakenova 1002	11. 7. 1897

90 let

Anastázie Červenková, Drahotuše, Lipnická 43	30. 7. 1897
--	-------------

KAPITOLKY O HRANICÍCH A JEJICH PÁNECH V 15. A 16. STOLETÍ III.

TAJEMNÝ DŮM NA NĀMĚSTÍ

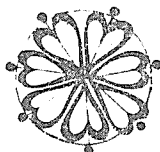
Hranice prožívaly na konci 15. a na začátku 16. století dobu hospodářského rozkvětu. Majitelé města, Vilém z Pernštejna a jeho syn Jan podporovali městské hospodářství. Vzájemný vztah mezi poddanými měšťany a vrchností byl budován novým způsobem. Pernštejnové chápali tento vztah jako vzájemnou službu a respektovali zájmy svých poddaných v oblasti hospodářské a projevovali neobvyklou toleranci k jejich náboženským názorům. V moravských městech Pernštejnů byli chráněni Čeští bratři, židé a jiné neoficiální a mnohdy pronásledované náboženské skupiny.

Odkud pramenila tato tolerantnost v období velkých společenských konfliktů a náboženských zápasů? Už od konce 14. století vytvářela nespokojenost s dosavadním stavem společnosti v Evropě napětí, které se obracelo především proti katolické církvi, jež byla pokládána za hlavního viníka nežádoucího stavu. Toto napětí vyústovalo v různé pokusy o změnu, kterou měly přinést jednou všeobecné koncily, jindy ozbrojená povstání. Za cíl těchto pokusů se vyhledávala reforma církve, její očista a návrat k právému, prvotnímu křesťanství.

Vedle reformačního proudu byl tu však ještě jiný proud, který vycházel z Itálie, tehdy hospodářsky nejvyspělejší země světa, a postupně zachvátil i západní a střední Evropu — renesance. Oběma proudům byla společná snaha o změnu společnosti, avšak na rozdíl od reformace připravovala renesance změnu hlubší a všestrannější. Neviděla řešení v pouhé očistě církve. Prosažovala změnu celého vidění světa a životní praxe. Bůh i náboženské instituce byly vysunuty z centra dění. Tvůrcem hodnot a kritériem hodnot se stal v renesančním myšlení člověk, člověk všestranný, myslící a tvořivý, poznávající svět vlastní zkušeností a zobecnující výsledky svého poznání, čerpaného z praxe.

Renesanční myslitelé se také, podobně jako vůdcové reformace, dovolávali minulosti. Nestavěli však proti současné společnosti jako vzor rané křesťanství, nýbrž antickou společnost, z níž se měly čerpat zkušenosti pro společnost „znovu zrozenou“. Zatím co se v představách o raném křesťanství zrcadlily většinou jen sny a tužby reformačních kazatelů, humanisté se snažili poznat antickou společnost vlastním zkoumáním. Byla to doba velkého znovuobjevování známých i zcela zapomenutých děl antických autorů v rukopisech klášterních knihoven.

Je obecně známo, jak tehdy rozkvétalo v italských městských republikách studium římské latinské literatury. Méně už je známo veliké úsilí, jaké věnovali italští humanisté studiu rukopisů řeckých. Ve florentské Akademii se pracovalo na úplném překladu díla Platónova a dalších řeckých filosofů na základě nově objevených rukopisů. Avšak pozornost humanistů se neomezila jen na klasické období řecké antické literatury a na slavné a známé autory. V posledních letech odhalily práce italských, anglických a jiných badatelů, jak hluboký vliv měly na italské humanisty řecké spisy pozdní antického období, proniknuté filosofií novoplatonismu, neopytagorismu a hermetickým učením. Právě tato díla je přiváděla ke zdrojům řeckých vědomostí o přírodě a nabízelá lákavé cesty k pochopení a ovládnutí přírodních sil. Mnohé z těchto cest se ukázaly později slepé. Ale konfrontace vlastních zkušeností humanistických badatelů se souborem řeckých vědomostí se stala základnou, z níž později

vyrůstaly moderní přírodní vědy. Prvé pokusy renesančního období o poznání přírody a ovládnutí přírodních sil měly ještě vědecký charakter a jsou právem nazývány přírodní magií.

Ale jak souvisí toto vše s Hranicemi v 15. a 16. století?

Na hranickém náměstí stojí rohový dům, který podle tradice patřil pánům z Pernštejna a v němž bydleli za svých pobytů v Hranicích, protože jim skýtal větší pohodlí než starý, opravovaný zámek. V zadních prostorách dnešní restaurace Kufru se zachovala síň s renesanční výzdobou. Pernštejnský dům byl dům rohový, tam kde jsou dnes restaurační prostory. Jednotné průčelí, vybudované v meziválečném období, spojilo jej s domem sousedním, který v pernštejnské době vlastnil Jan Kašpar Posádovský. Ještě do roku 1810, jak svědčí H. A. Gallaš, byl na průčelí tohoto domu vyobrazen černý rytíř se znakem rodu Posádovských na prsou. Majitelé těchto sousedních domů, Jan z Pernštejna a Kašpar Posádovský, se zabývali přírodní magií.

Doposud se neuvažovalo o možnosti, že by názory italských humanistů, jaké se utvářely na půdě florentské Akademie, mohly již začátkem 16. století vyzářovat až do našich oblastí. Zcela nepovšimnut zůstal český rukopis, uložený ve vídeňské Národní knihovně, který obsahuje dílo z oboru přírodní magie. Tento spis přeložil do češtiny osobně Jan z Pernštejna. Po jeho smrti našli jej dva úředníci, plumlovský hejtman Mikuláš Buchlovský a tovačovský písař, v knihovně na tovačovském zámku „mezi jinými tajnostmi nebohého pana Jana z Pernštejna na pergameně v jednom manuálu napsaný“. Zlákán tajemným obsahem opsál Mikuláš Buchlovský tento spis a později jej dal otcí písaře vídeňského rukopisu, snad onomu tovačovskému písaři. Syn držitele jej znovu opsál a doplnil poznámkou o historii nalezení spisu v Tovačově.

Spis obsahuje filosoficko-alchymistický výklad o složení kamene mudrců. O alchymii v našich zemích se mluví teprve v době Rudolfa II., tedy téměř o sto let později. Ale alchymie rudolfinská je již jiná než alchymie v rámci přírodní magie 15. a 16. století. Je v ní méně filosofie a více šarlatánství, není zaměřena k poznání, ale zcela účelově k výrobě zlata.

Spis přeložený Janem z Pernštejna mluví také o zlatě. Avšak zlato je zde výrazem pro dokonalý, čistý kov. Návod k výrobě dokonalé „materie“, kamene mudrců, je nesen myšlenkou, že očišťování nečistých nerostů („sedlské“ síry a živého stříbra — rtuti) vařením, žhánáním a sublimováním povede k získání dokonale čistých prvků a spojení těchto čistých prvků, z nichž síra je princip ohnivý a mužský, rtuť chladný a ženský, jejich vzájemným „zabitím“ dá dokonalou „materii“. Tato materie podle představ tehdejší chemie či alchymie měla působit jako kvásek v chlebovém těstě: tak jako přidání kvásku přivádí celé těsto ke zkvašení a každá část vykvašeného těsta může pak působit jako kvásek, tak přidání dokonalé materie k nečisté přinutí ji měnit se v materii čistou, dokonalou. Text je však psán tak, že dává možnost obrazného výkladu tohoto procesu: dokonalá, složitými procesy pročištěná materie kamene mudrců může znamenat i dosažené poznání, které pak působí jako kvásek v těstě a mění svým dotekem hrubou „sedlskou“ lidskou individualitu v poznávajícího člověka. Výklad je podepřen citáty z antických i středověkých autorů, z Platóna, Avicenny, Alberta Velikého a z textů připisovaných Hermovi. Je psán krásnou češtinou, odpovídající češtině pernštejnské korespondence. Je jen málokdy narušen neporozuměním některého z opisovačů, kteří opakují některá slova nebo špatně rozdělují věty.

Původ onoho spisu zůstává nejasný. Opisovač z konce 16. století nadepsal jej latinským nadpisem: „Biskup varadínský a trnavský tuto knihu objevil a pan Jan z Pernštejna z úst jeho převzatá slova do pergamenového kodexu přirozeným jazykem přeložil, která zde jsou uvedena“. V závěru pak píše

poznámku: „Mikuláš Ffarkoczi Bozenský z Zevína, biskup varadínský a trnavský, Janovi z Pernštejna pod kladbou věčnou a stracením do třetího kolena šesné zboží toto pro lásku a památku tejně sepsal Léta 1498“.

Potíž je v tom, že v roce 1498 neexistovalo biskupství trnavské a že po roce 1473 není jako biskup varadínský uveden žádný Mikuláš. Jde tedy o chybné údaje, které snad mohly vzniknout dvojím opisováním a které nemůžeme za dosavadního stavu vědomostí ověřit. Můžeme se pouze dohadovat, že v letech 1476—92 varadínského biskupa Jana Filipce, o jehož úzkých vztazích k Pernštejnům víme z předchozí kapitoly, musej v biskupském úřadě zastupovat nějaký kněz, protože sám knězem nebyl. Není vyloučeno, že to byl cnen Mikuláš, který asi pocházel z rodu pánů Bošanských z Bošan nedaleko Trnavy.

Je však velmi pravděpodobné, že se autor poznámky nemýlí, když mluví o varadínském biskupství, protože knihovna tohoto biskupství mohla na konci 15. století uchovávat původní text, z něhož čerpá náš rukopis. Předchůdce Jana Filipce v úřadě varadínského biskupa v letech 1465—1468 byl Jan Vítěz ze Zredny, vychovatel Matyáše Korvína a pozdější arcibiskup ostrihomský. Tento humanista jihoslovanského původu shromáždil ve Varadině (dnešní rumunská Oradea) velkou a slavnou knihovnu. Byl v úzkých stycích s florentskou Akademií a dokonce zval její příslušníky k sobě do Varadína, kde chtěl kolem sebe shromáždít obdobnou učenou společnost jako Medicejští ve Florencii. Jeho knihovna byla za tureckého vpádu v 16. století zčásti zničena, zčásti rozchváčena. Mezi rukopisy, které z ní pravděpodobně pocházejí a uchovávají se dnes v knihovně v Albě Julii, jsou četné alchymistické spisy.

Autor přípisu pak ještě dodává: „Jest ještě druhý spis velmi prostý téhož biskupa, ale ten tuto nemá místa pro velikou sprostnost. A při něm přísaha i kladba Pernštejnského, kterou učinil svému biskupu mistru a na sebe uvedl. Tam materie složení, dílo od počátku do konce vypsáno, však v podobenství. Pod věčným zatracením.“ Nebyl-li tedy Mikuláš autorem díla, byl podle tvrzení pisatele mistrem tajných učení a zasvětitelům Jana z Pernštejna. Ovšem je tady třeba uvažovat i o tom, že pouhý slib, jaký byl součástí přijímání do do učených humanistických společností, mohl vzbudit u panského úředníka úděs i závist k velmoži, zahrávajícímu si s věčným zatracením.

Majitel hranického domu, sousedícího s domem Jana z Pernštejna, pan Kašpar Posádovský, byl s největší pravděpodobností vlastníkem kodexu, uloženého dnes ve Státní vědecké knihovně v Olomouci, který obsahuje čtyři spisy z oblasti přírodní magie. Jsou seřazeny chronologicky podle svého původu. Nejstarší pochází z třetího století našeho letopočtu, druhý z devátého, třetí ze třináctého a konečně poslední je dílem současníka pana Posádovského, francouzského humanisty Jacquese Lefévra. Všechny tyto spisy byly opsány na přelomu 15. a 16. století ve Vratislavi a svázaný v roce 1538 tamním knihvazačem Hansem Buchbinderem. Znak na deskách svědčí o tom, že byly svázaný pro rodinu vratislavských měšťanů Jenkwiců-Posádovských, pocházejících ze starobylého šlechtického rodu, který se již v 10. století rozšířil z Poznaňska do Slezska. Znakem Posádovských byl erb zvaný abdanek, podobající se dvojitému W. Jedno z rodových jmen Posádovských, Skuba, naznačuje, že ono W představuje skobu či starobylý klíč. Jiné oblíbené rodové jméno bylo Audo, což značí bohatý, a Skarbek, což je poklad. I rodová pověst se váže k vyhlášenému bohatství rodu: Když prý v 10. století byl předek rodu jako polský vyslanec u německého krále, chtěl ho král ohromit svým bohatstvím a ukázal mu královský poklad. Polský vyslanec však prohlásil, že tolik zlata má i on sám a na důkaz toho přihodil do královského pokladu svůj zlatý prsten. Za to prý mu král řekl: „Měj dik! — Hab' Dank!“, z čehož prý pochází název erbu.

Kašpar Posádovský, který pak v roce 1542 zemřel v Hranicích a byl pochován na hřbitově u starého kostela, pocházel z té větve rodu Posádovských, která se dala do služeb Vladislava Jagellonského a přestěhovala se na Moravu. Jejich vratislavští příbuzní zůstávali nadále mezi vůdčími osobnostmi tohoto významného slezského města. Shodou okolností byl však Kašpar Posádovský v roce 1538 jediným členem rodu, který mohl objednat vazbu našeho rukopisu. Z vratislavských Jenkwiců Mikuláš zemřel v létě 1537, jeho synové byli malé děti, jeho synovec Valentin byl v Krakově a Kilián na studiích v Itálii. Bratr Mikulášův Ambrož se blížil osmdesátce. Také uchování rukopisu v Olomouci svědčí pro Kašpara Posádovského jako majitele.

Uvedený kodex obsahuje velmi cenný soubor děl, která se zachovala jen v několika exemplářích v různých evropských knihovnách. Dva z těchto spisů nebyly dodnes vydány tiskem. Olomoucké rukopisy patří mezi nejstarší dochované záznamy těchto spisů. Všechny čtyři spisy jsou zaměřeny k astrologii, a to k astrologii zvláštního druhu, jejíž kořeny tkví ve staré astrologii řecké a která v 15. století ovlivnila renesanční výzdobu krakovského Wawelu a ferrarského paláce vévody d'Este. Zaopatřit si takové rukopisy nebylo jistě ani lehké ani levné. Chronologické řazení spisů v kodexu svědčí o tom, že je shromáždil a dal svázat někdo, kdo je znal a kdo jim rozuměl. Byl-li to Kašpar Posádovský, svědčí to o jeho rozhledu a vzdělání, Jenkwicové-Posádovští ostatně nikdy nepokládali vzdělání za něco nepotřebného pro měšťana či šlechtice. Jejich rodokmen ukazuje, že v každé generaci byl jeden doktor.

Rukopisy uložené v knihovnách mohou stále ještě přinášet nové informace o renesanční době a jejich svědectví může měnit dosavadní představy. Zdá se, že zájem o přírodní magii a o hluboké zdroje řeckých vědomostí, který moderní badatelé zjistili u italských humanistů, měl velmi malý ohlas i u nás.

Jestliže se cesty tohoto zájmu, jdoucí přes slezskou Vratislav a uherský Varadín, křížily v Hranicích, pak dva domy na náměstí, skryté za společnou moderní fasádou, by možná mohly vypovědět o renesančních Hranicích víc, než o nich víme dnes. Pod jejich sklepy se ukrývá polozaspané další sklepení, vyryté do podloží hranického kopce a společné pro oba domy. Co se ukrývá pod jejich omítkou? Kam se dostaly knihy z tovačovské knihovny a kam knihy Kašpara Posádovského a vratislavských Jenkwiců? Možná, že v budoucnu další náhodné objevy upřesní anebo vyvrátí obraz, který přinesly tyto kápitolky.

ZEMŘELÍ OBČANÉ Z HRANIC V KVĚTNU 1982

Anna Vacová, Hranice, kpt. Jaroše 1361, nar. 29. 6. 1886
 Marie Židková, Hranice, Sovětské armády 631, nar. 5. 2. 1913
 František Petr, Hranice, Fučíkova 555, nar. 12. 10. 1899
 Karel Šajnar, Hranice, Švermova 1211, nar. 23. 9. 1892
 Marie Uhrová, Hranice, Zborovská 1212, nar. 10. 1. 1903
 František Horníček, Hranice, Hřbitovní 1192, nar. 30. 12. 1898
 Ludvík Surý, Hranice, Mostní 224, nar. 16. 10. 1892
 Josef Klvaňa, Hranice, Havlíčkova 1034, nar. 3. 2. 1893
 Marie Zatloukalová, Hranice, Pod Bílým kamenem 566, nar. 18. 4. 1906.

ZA JIŘÍM BRDEČKOU

Dne 2. června 1982 zemřel zasloužilý umělec JIŘÍ BRDEČKA — filmový tvůrce, kritik, kreslíř, spisovatel a dramatik. Smutná zpráva o jeho úmrtí bolestně zasáhla nejen velký počet jeho přátel a spolupracovníků, všech kdo znali a milovali jeho rozsáhlé dílo, ale také nás, hranické občany, neboť Jiří Brdečka měl k nám a našemu městu blízký vztah. Narodil se v Hranicích dne 24. prosince 1917, žil a vyrůstal zde až do odchodu na filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.

Jiří Brdečka byl talentovaný v mnoha oborech umělecké činnosti. Již v době válečné a prvních letech po osvobození dosáhl popularity jako kreslíř a ilustrátor humoristických knížek. Sám také ilustroval první vydání své nejmilejší knížky „Limonádový Joe.“ Byla to jeho beletristická prvotina, k jejíž tematice se později ještě vrátil v knize „Kolty bez pozlátka“. Umělecky nejpůsobivější je většina povídek z beletristické práce Jiřího Brdečky „Faunovo přiiš pozdní odpaledne“. Jeho loutková hra „Žito kouzelník“ získala v roce 1964 v shakespearovské soutěži první místo.

V oblasti filmového umění se uplatnil jako scénárista a později režisér animovaných filmů. Jako scénárista se podílel na přípravě řady filmů, např. „Císařův pekař a pekařův císař“, na pohádce „Sůl nad zlato“, zpracoval scénář pro film „Veliké dobrodružství o slavném cestovateli Emilu Holubovi, „Ztracení“, podle povídky A. Jiráska a zejména „Limonádový Joe“, který dosáhl světové popularity, dále povídkový film „Pražské noci“ atd.

Snad největší proslulosti u nás i v zahraničí dosáhl Jiří Brdečka v oblasti animovaných filmů. Významná je jeho spolupráce na scénářích animovaných filmů národního umělce Jiřího Trnky, z nichž jsou nejznámější Císařův slávik, Árie prairie, Staré pověsti české, Sen noci svatojánské. Mezinárodní proslulost mu přinesla jeho režijní činnost v oboru kresleného filmu. V období let šedesátých jeho kreslené filmy získaly velké ceny na všech nejdůležitějších evropských festivalech animovaného filmu, tj. Annecy, Tours, Oberhausen, na Mamaji i v zámoří.

Rozhodnutím vlády ČSSR z 22. prosince 1967 byl Jiří Brdečka za úspěšnou scénářistickou a režijní práci jmenován zasloužilým umělcem.

K našemu městu si zachovával Jiří Brdečka stále vřelý vztah a rád se sem vracel na chvíli oddechu ke své rodině a ke svým četným přátelům. Do Hranic také přijížděl v příležitosti různých významných událostí. Zúčastnil se prvního filmového představení „Limonádový Joe“ v letním kině v Hranicích, kde pronesl úvodní slovo. Jako absolvent gymnázia se zúčastnil oslav 100. výročí založení školy v roce 1971, uskutečnil tehdy besedu pro studenty a pro almanach, vydaný k tmuato výročí napsal vzpomínkovou črtu „Žlutý dům“. Za přítomnosti Jiřího Brdečky natáčela Čs. televize v roce 1978 v našem městě program „Dostaveníčko v Hranicích“, ve kterém uskutečnil rozhovor s Martou Skarlandtovou a svým přítelem akademickým malířem Ladislavem Vlodkem. Jeho poslední oficiální návštěva našeho města byla opět při oslavách 110. výročí založení gymnázia v roce 1981. Tenkrát Jiří Brdečka vystoupil v programu, který škola připravila pro absolventy i hranickou veřejnost.

Osobnost zasloužilého umělce Jiřího Brdečky zůstane navždy v našich vzpomínkách a jeho dílo živé a mladé i pro příští generace. EH

OBČANSKÝ VÝBOR Č. 3

na sídlišti Struhlovsko úspěšně spolupracuje s organizacemi NF. K aktivní činnosti získala výbor žen a organizaci SČSP na tomto sídlišti. Společně s nimi organizuje pro občany sídliště akce převážně sportovního charakteru.

V tomto roce se konal oblíbený karneval na ledě, turnaj v nohejbalu pro dospělé a další sportovní soutěže. **Běh vítězství 9. května** se stal již tradičním a zmíněné organizace mu věnují mimořádnou péči.

PROGRAMY JKP

3. července
sokolovna
19.30 hod. představení divadla „Semafor“
PÁR PŘÁTEL MÍT... recitál Pavla Bobka
Účinkují: hudební skupina divadla Semafor, Pavel Bobek, Luděk Sobota

26. srpna
sál LŠU
19.30 hod. I. abonentní koncert KPH v sezóně 1982—83
PRAŽÁKOVO KVARTETO
Na programu díla: F. X. Richtera, B. Smetany, V. Nováka

30. srpna
sokolovna
16.30 a 19.30 Koncert populární dechové hudby
MORAVANKA

Vstupenky na uvedené programy v předprodeji v kanceláři JKP!

Na září připravujeme:

HOUSLOVÝ RECITAL VÁCLAVA SNÍTILA

SPORTOVNÍ AKCE V ČERVENCI

Memoriál Milana Jahna (kopaná) — Stadión TJ Sigma — pořádá TJ Sigma
Tělovýchovná činnost na letním pionýrském táboře — Boňkov — pořádá MěstDPM
Tělovýchovné soustředění instruktorů na LPT — Boňkov — pořádá MěstDPM
Partyzánský závod o putovní pohár Hranic — Hranice — pořádá MěstV Svaz-arm

SPORTOVNÍ AKCE V SRPNU

Celostátní turnaj v tenise — kurty TJ Slovan — pořádá TJ Slovan
Turistický pochod — Beskydy — pořádá SBD Hranice
Tělovýchovná činnost na letním pionýrském táboře — Boňkov — poř. MěstDPM
Turistické soustředění instruktorů — Boňkov — MěstDPM

PROGRAMY KIN

Kino Svět:

16. 7.—19. 7. KOSENÍ JESTŘÁBÍ LOUKY
Slovenský film, tragikomický portrét jedné rodiny. Film je mládeži nepřístupný.

20. 7.—30. 7. DĚDIČKY
Maďarský film. Milostný trojúhelník, který vyrůstal v lidskou tragedii. Film je mládeži nepřístupný.

23. 7.—26. 7. GRIFFIN A PHOENIXOVÁ
Film USA. Příběh lásky, která měla vyměřeno příliš málo času. Film je mládeži nepřístupný.

27. 7.—29. 7. POSTŘÍŽINY
Český film podle literární předlohy B. Hrabala. Film je mládeži nepřístupný.

30. 7.—2. 8. KRÁSNÁ ZEMĚ
Italský film, mládeži nepřístupný.

Začátky představení jsou v 18.00 hod.

Představení pro děti — každou sobotu v 16.00 hod.

17. 7. DVĚ POHÁDKY, sovětský film
24. 7. ZLATÝ KLÍČEK, sovětská pohádka podle A. Tolstého
31. 7. JÁ A BLEDEMODRÁ, pásma sovětských pohádek

Představení pro děti a mládež — každou neděli v 15.00 hod.

18. 7. ČERNÝ KORZÁR, italský film
25. 7. ZÁHADA SOUHVĚZDÍ ORIONU, sovětský film
1. 8. STRÍBRNÝ BLESK, dobrodružný katastrofický film USA

LETNÍ KINO

16. 7.—19. 7. L O L A
Film NSR podle románu H. Manna „Profesor Neřád“. Film je mládeži nepřístupný.

20. 7.—22. 7. ASTA, MŮJ ANDÍLEK
Film NDR, mládeži nepřístupný

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, závod 11.

Cena 2,— Kčs